

Bopz beleid

*Informatie over opname op een
psychogeriatrische (pg)afdeling,
beleid en klachtenregeling*

vitalis **woonzorg groep**

In deze brochure informeren wij u over de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen, ofwel de Wet Bopz, en wat een verblijf op een van de zogeheten Bopz aangemerkte afdelingen binnen de locaties van de Vitalis WoonZorg Groep, betekent.

Eerst geven wij u uitleg over de indicatiestelling en wettelijke regels en termen. Daarna wordt het Bopz beleid van de Vitalis WoonZorg Groep toegelicht en de relatie met het zorgleefplan. Tot slot wordt gewezen naar de klachtenregeling in het kader van de wet Bopz.

Wat is de Wet Bopz?

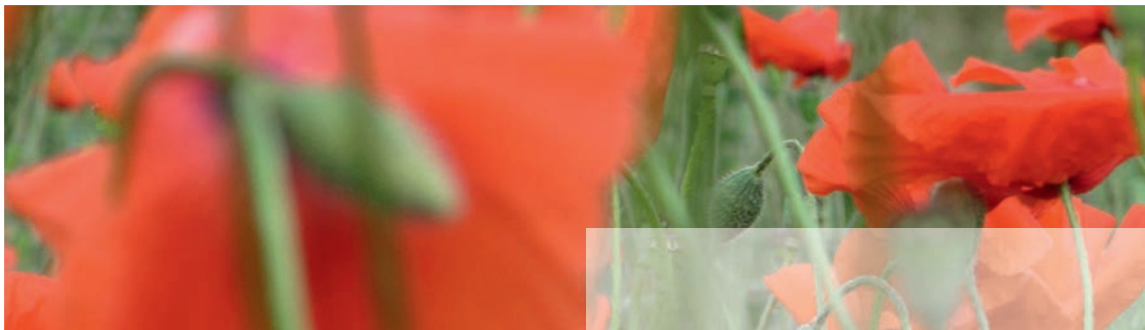
Iedere cliënt in de gezondheidszorg heeft recht op:

- eerbiediging van zijn/haar persoonlijke levenssfeer (privacy en bescherming van persoonsgegevens)
- zelfbeschikking
- bescherming tegen willekeurige vrijheidsbeneming
- verantwoorde zorg

De Wet Bopz beschermt de rechten van gedwongen opgenomen cliënten. Deze wet bepaalt wanneer iemand tegen zijn zin opgenomen mag worden en aan welke regels hulpverleners zich dan moeten houden.

Indicatiestelling en opname

Voor de zorg in een verpleeg- of verzorgingshuis wordt door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) een indicatie voor deze zorg vastgesteld. Als een cliënt volgens het CIZ psychogeriatrische zorg nodig heeft, dan vraagt het CIZ aan de cliënt of hij of zij instemt met de opname in het verpleeg- of verzorgingshuis. Eén van de drie situaties, zoals beschreven op de volgende bladzijde, is dan mogelijk.

1 de cliënt stemt in met de opname

Voordat een cliënt opgenomen wordt op een psychogeriatrische afdeling, vindt er eerst een gesprek plaats met een indicatiesteller van het CIZ. Deze stelt de noodzaak tot opname vast en overlegt over de indicatie in een team bestaande uit meerdere indicatiestellers en een arts. De indicatiesteller vraagt in dit gesprek of de cliënt instemt met de opname. Als een cliënt instemt met de opname is er sprake van een vrijwillige opname.

2 de cliënt stemt niet in met de opname, maar verzet zich ook niet

Een psychogeriatrische cliënt overziet vaak zijn of haar situatie niet meer goed of begrijpt de vragen van de indicatiesteller over een opname niet goed. Als een opname dan toch noodzakelijk is volgens de indicatiesteller, kan de cliënt opgenomen worden met een artikel 60 Bopz-toets ook wel een onvrijwillige opname genoemd. De zorgvuldigheidsregels van de Wet Bopz gelden dan.

3 de cliënt stemt niet in met de opname en verzet zich hiertegen

Een cliënt kan via uitspraken of gedrag kenbaar maken niet akkoord te gaan met een opname. Bij een dergelijk verzet van een cliënt tegen opname, zou opname niet kunnen plaatsvinden. Het kan echter zijn dat iemand anders van mening is dat opname op een psychogeriatrische afdeling noodzakelijk is. Dit kan een familielid, de huisarts of de behandelaar van een GGZ instelling zijn. Deze kunnen dan een Rechterlijke Machtiging (RM) bij de rechter aanvragen. De rechter toetst vervolgens of een opname noodzakelijk is.

Als er acuut gevaar dreigt voor de gezondheid of veiligheid van de cliënt of anderen kan ook een Inbewaringstelling (IBS) bij de burgemeester aangevraagd worden. Met een Inbewaringstelling moet een cliënt binnen 24 uur opgenomen worden.

Het is ook mogelijk dat een cliënt al verblijft op de psychogeriatrische afdeling en in woord of gedrag zich verzet tegen zijn of haar verblijf. Afhankelijk van de situatie van de cliënt wordt dan de procedure tot Rechterlijke machtiging of Inbewaringstelling gestart.

Vrijheidsbeperkende maatregelen

Het kan voorkomen dat bij een cliënt die aanvankelijk vrijwillig is opgenomen op een psychogeriatrische afdeling, zogenaamde vrijheidsbeperkende maatregelen nodig zijn. Voorbeelden van dergelijke vrijheidsbeperkende maatregelen zijn het plaatsen van bedhekken omdat de cliënt onrustig is of het gebruik van een diepe stoel zodat hij of zij niet valt. Indien de cliënt niet kan overzien waarom dit gedaan moet worden, dan mag men dit niet zomaar doen. De zorgvuldigheidseisen van de Wet Bopz bepalen dan dat de indicatiesteller de situatie van deze cliënt opnieuw moet beoordelen en de vrijwillige opname moet omzetten in een onvrijwillige opname. Pas dan mag worden overgaan tot het plaatsen van bedhekken of het gebruik van een diepe stoel voor de cliënt.

Bopz beleid binnen de Vitalis WoonZorg Groep

Binnen de Vitalis WoonZorg Groep staan kwaliteit van het leven, respect voor de regie over het eigen leven en keuzemogelijkheden centraal. Er kunnen zich echter situaties voordoen waarbij er een spanningsveld ontstaat tussen enerzijds de kwaliteit van leven van de cliënt en anderzijds de veiligheid en het voorkomen van letsel.

Op die momenten kan overwogen worden om vrijheidsbeperkende maatregelen (ook wel middelen en maatregelen genoemd) toe te passen. Dit kan echter weer leiden tot andere nadelige gevolgen. Het toepassen van dergelijke maatregelen past niet in de visie van de Vitalis WoonZorg Groep en deze situaties moeten worden voorkomen.

Wij streven naar een situatie

- waarin vrijheidsbeperkende maatregelen niet worden toegepast;
- alternatieven worden gezocht en ingezet die minder ingrijpend of minder beperkend zijn;
- indien in een incidentele situatie vrijheidsbeperkende maatregelen onvermijdelijk zijn, deze tot een minimum worden beperkt.

De nadruk in de praktijk ligt op het voorkomen van situaties en omstandigheden waarbij dergelijke afwegingen (moeten) worden gemaakt. Daarom werken wij voortdurend aan:

- *Preventie*

Veel vrijheidsbeperkende maatregelen kunnen worden voorkomen. Belangrijk daarbij is het verstrekken van informatie, scholing van medewerkers, het uitvoeren van projecten op locaties en het voeren van cliëntbesprekingen / zorgleefplan besprekingen.

- *Het zorgvuldig afwegen van risico's*

Preventie betekent dat de eventuele consequenties van het niet toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen, zoals bijvoorbeeld het risico op vallen, binnen De Vitalis WoonZorg Groep worden geaccepteerd. De kwaliteit van leven staat voorop en niet het 100% wegnemen van valrisico en overige risico's. In nauwe samenwerking met de cliënt en familie wordt de afweging gemaakt wat de beste handelwijze is uitgaande van de kwaliteit van leven van de cliënt.

- *Een open en veilige cultuur*

Een open en veilige cultuur om met elkaar in gesprek te gaan ((mede)cliënt, familie, medewerkers, externe deskundigen), de bereidheid om van elkaar te leren, elkaar aan te spreken over vrijheidsbeperkende maatregelen en samen te zoeken naar alternatieven.

- *Het zoeken naar en inzetten van alternatieven*

Door het ontwikkelen en inzetten van alternatieven voor vrijheidsbeperkende maatregelen kan de bewegingsvrijheid in stand worden gehouden of zelfs worden vergroot. Een voorbeeld is het gebruik van een bed dat tot aan de grond kan worden gebracht waardoor het omhoog doen van beddekken onnodig is. De Vitalis WoonZorg groep volgt de ontwikkelingen en maakt hiervan gebruik waar dit mogelijk en wenselijk is.

De medewerkers en de arts zullen altijd met de cliënt of een vertegenwoordiger tot overeenstemming proberen te komen, over het al dan niet inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen. Soms wordt geen overeenstemming bereikt en moet er toch worden ingegrepen om gevaarlijke situaties voor de cliënt of anderen te voorkomen. In die situaties kan een arts beslissen een maatregel toch toe te passen.

Interne deskundigen leveren een belangrijke bijdrage aan het zorgvuldig en niet onnodig inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen. Tijdens overleggen wordt uitgaande van behoud van kwaliteit van leven van de cliënt, gekeken naar alternatieven en de gevolgen van het gebruik van de vrijheidsbeperkende maatregelen. Hierbij wordt de cliënt of de vertegenwoordiger van de cliënt nauw betrokken.

Er is een Bopz-commissie die bovenstaande visie gericht op preventie van het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen, verder ontwikkelt.

Van alle vrijheidsbeperkende maatregelen die mogelijk zijn, is fixatie het meest ingrijpend. De volgende vrijheidsbeperkende maatregelen op het gebied van fixatie kunnen, wanneer geen alternatieven meer voorhanden zijn, worden toegepast:

In en rond het bed

- Beperking uit bed komen door middel van 2 bedhekken omhoog.
- Beperking bewegingsvrijheid door middel van jumpsuit.
- Beperking bewegingsvrijheid door middel van verpleegdeken.
- Het gebruik van een belsensor.

In (rol)stoel

- Beperking bewegingsvrijheid door rolstoel met tafelblad.
- Beperking bewegingsvrijheid door rolstoel op rem.
- Beperking bewegingsvrijheid door gordel in rolstoel.
- Beperking bewegingsvrijheid door stoel met plank.
- Beperking bewegingsvrijheid door diepe stoel.

Binnen de locaties van de Vitalis WoonZorg Groep zijn de volgende middelen en maatregelen niet toegestaan:

- Het isoleren of afzonderen (separeren) van cliënten.
- Het toepassen van een onrustband, de zogenaamde Zweedse band.
- Het onder dwang toedienen van vocht en voeding.

Het zorgleefplan

Na opname wordt in overleg met iedere cliënt of diens vertegenwoordiger, een zorgleefplan gemaakt. Hierin zijn hulpvragen, problemen of klachten van een cliënt opgenomen evenals de afspraken die daarover zijn gemaakt. Ook is het doel van de verzorging, verpleging en behandeling vastgelegd. De behandelend arts is eindverantwoordelijk voor de behandeling van de cliënt. De cliënt of vertegenwoordiger moet uitdrukkelijk toestemming geven voor uitvoering van het zorgleefplan.

Het is mogelijk dat een cliënt niet in staat is om bij alle of bepaalde onderdelen van het zorgleefplan aan te geven wat hij of zij wil. Als een cliënt niet meer in staat is dit goed te beoordelen, noemt men dit gehele of gedeeltelijke wilsonbekwaamheid. De arts moet dit uitdrukkelijk vaststellen. Een cliënt kan bijvoorbeeld wel overleggen over de activiteiten die hij of zij wil volgen, maar van de noodzaak voor de medicatie voor verwardheid begrijpt de cliënt niets. De cliënt is dan gedeeltelijk wilsonbekwaam. Gedeeltelijke of gehele wilsonbekwaamheid heeft als gevolg dat met de vertegenwoordiger van de cliënt over de inhoud van het zorgleefplan wordt overlegd. Deze vertegenwoordiger neemt alle rechten van de cliënt met betrekking tot de zorgverlening waar, zoals het geven van toestemming voor het zorgleefplan. Veelal is de partner, één van de kinderen of een naast familielid vertegenwoordiger van een cliënt.

Een cliënt kan al eerder schriftelijk vastleggen wie hem of haar bij voorkomende wilsonbekwaamheid mag vertegenwoordigen, bijvoorbeeld via de notaris. Er zijn hiervoor verschillende mogelijkheden. Deze staan omschreven in de informatie van de Rijksoverheid, 'Curatele, bewind en mentorschap'.

Klachtenregeling

Met alle vragen kan een cliënt of diens vertegenwoordiger, terecht bij de verzorgenden, de arts en de leiding van de afdeling. Bij problemen is het belangrijk deze zo snel mogelijk te bespreken. Dit kan met de verzorgenden, de arts en de leiding van de afdeling.

Binnen de Vitalis WoonZorg Groep is een vertrouwenspersoon aanwezig die hierbij kan helpen. Desondanks kan het voorkomen dat er sprake is van onenigheid over de gang van zaken.

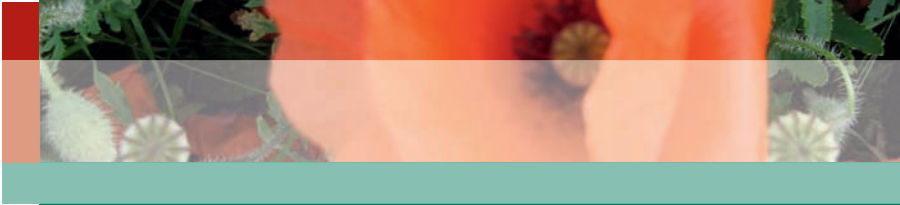
Er is een klachtenregeling en een klachtencommissie. Deze klachtencommissie behandelt ook klachten, die verband houden met de Wet Bopz zoals:

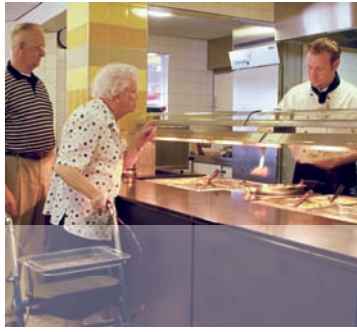
- het niet eens zijn met de door de arts vastgestelde wilsonbekwaamheid
- de inperking van bepaalde rechten
- de toepassing van middelen en maatregelen
- de toepassing van dwangbehandeling
- het niet toepassen van het overeengekomen zorgleefplan

De klachtencommissie bestaat uit ten minste drie leden, waaronder in ieder geval een jurist en een specialist ouderengeneeskunde.

De commissie bespreekt de klacht en geeft hier een oordeel over. Als een cliënt het niet eens is met het besluit van de commissie, kan deze met de klacht extern een oordeel vragen.

In de klachtenregeling is informatie opgenomen over de klachtenprocedure. De klachtenregeling kan worden opgevraagd via het hoofd van de afdeling.

Meer informatie

Landelijke Organisatie Cliëntenraden (LOC)

Postbus 700

3500 AS Utrecht

Telefoon: 030-2843200

E-mail: loc@loc.nl

www.loc.nl

Over de wet Bopz,
uitgave van het CIZ

www.ciz.nl

De tekst van deze folder is mede ontleend aan een uitgave (2002)
van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Postbus 20350

2500 EJ Den Haag

www.rijksoverheid.nl

Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend – augustus 2012

Vitalis WoonZorg Groep | Postbus 4100 | 5604 EC Eindhoven | T (040) 293 35 55 | www.vitalisgroep.nl

